

Γιὰ τοῦτο ἔγραψα εἰς κοινήν καὶ ἀπλὴν διάλεκτον εἰς τὴν ὁποίαν λαλοῦσι καὶ οἱ πλέον παιδευμένοι ἄνθρωποι τῆς πολιτείας, ὅταν βούλονται νὰ κάμωσι καὶ τίς πλέον σοβαρὸς δουλείαις.

* * *

Κι ἀμέσως παρεμπρὸς ὁ Κυριακόπουλος μὲς λέει μὲ τί μέθοδον τὸ κατῴριον νὰ γράψῃ στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ καὶ τίς δυσκολίας πούβηκε σ' αὐτὸν τὸν καινούριον ἀγῶνα. Αὐτὸ μᾶς ζητᾷε γιατί ἡ φόρμα τῆς γλώσσας του δὲν εἶναι ἀκόμα ὅσο πρέπει κανονικὰ καὶ θέλει πάστρημα ἀπὸ πολλὰ νῦ καὶ οἴγματα ὁποῦναι περιττὰ ἢ ἀλλαγὰ σὲ πολλὰ γράμματα πού τῆραφον ὅπως τὰ βλέπουμε γιὰ τὸ μόνο λόγο πού ἔτσι τῶθελε ἡ ὀρθογραφικὴ παράδοση, ἐνῶ διχως ἀμφιβολία στὸ διάβασμα καὶ στὴν ὁμιλία ἢ τῆραφον ἄφωνα ὅλως διόλου ἢ τὰ ἐπρόφερον διαφορετικὰ κατὰ πού εἶχαν ἢ μαρμαθὶ τέλεια στὸ στόμα τοῦ ἔθνους ἢ γίνετο καινούριος φτόγγος μὲ τὸ ζετύλιγμα τῶν αἰώνων. Ἀπαράλλαχτα καθὼς οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἰγγλικοὶ γράφουν τόσα πού δὲν τὰ προφέρουν καὶ τόσα πάλι ὅπου ἄλλα βλέπει τὸ μάτι καὶ ἄλλα ἀκούει τ' αὐτί. Τὸν καημένο τὸν πρόμαχό μας! Ἄν ξαναζούσε, θῆθελε μὲ ἀπερίγραπτη εὐχαρίστηση, πῶς ἡ συνεργασία καὶ ἡ πρόθυμη συνεισφορά τῶν συγγραφέων τὰ τελευταῖα δέκα ἢ εἴκοσι χρόνια πέτυχε νὰ νικήσῃ ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ νὰ μορφώσῃ ἕνα πλάσμα τρυφερόκαρδο καὶ λυγιστὸ μὲ ὅτι πρὶν ἐλογιζότου πηλὸς ἀσούσσιμος καὶ κατηρημένος. Λέει λοιπὸν ὁ συγγραφέας μας:

Καὶ εἰς αὐτὸ ἐγὼ τῆρα μεγαλωτάτην δυσκολίαν ἐπειδὴ καὶ ἔστωντας ἡ ἀπλὴ Διάλεκτος πτωχὴ καὶ ὀλίγη εἰς τοῦ λόγου τῆς, καὶ διὰ τοῦτο γεμάτη ἀπὸ λέξεις βάρβαρες, φράγκικες ἢ Τούρκικες, μὲν ἐφάνηκε πρὸς νὰ ξεφύγω, ὅσον ἐδυνήθηκα, κάθε βαρβαρισμὸν ὅπου δὲν συμφέρει εἰς τὴν ἐδικὴν μας γλῶσσαν καὶ μαζὶ νὰ βαστώ μακριὰ ἐκεῖνες τὲς ἐλληνικὰς λέξεις τὲς ὁποῖες οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι δὲν τὲς γροικουσι. Μερικὲς φορές καὶ τὰ ἴδια ἐλληνικὰ λόγια ὅπου ἐμετα, εἰρήσθηκα τὰ ἔβαλα διεφθαρμένα, καθὼς κοινῶς διεφθαρμένα τὰ λαλεῖ ὁ λαὸς, φοβούμενος ὅτι βάζοντάς τα κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς τῆς ἐλληνικῆς μήπως καὶ ὁ λαὸς δὲν τὰ καταλαμβάνει. Ὅστις δοκιμάσῃ νὰ γράψῃ τέτοιας λογῆς ἀπλᾶ ρωμαίικα θέλει γνωρίσῃ πόσον εἶναι δύσκολον νὰ λαλήσῃ μὲ ὄλην τὴν πρεπούμενην εὐπρέπειαν.

Τὸ πρόσωπό του εἶταν πλούσιον σὲ χαμόγελα. Ὅταν μ' ἀκούε νὰ μιλάω, τὰ χεῖλια του ἀνοίγονταν ὡς ἕνα χαμόγελο ταπεινοσύνης καὶ σοβαρότης. Δὲ μὲν ἀντιμιλοῦσε, μὰ φαίνονταν ὡς νῆθελε νὰ πῇ πῶς καὶ αὐτὸς καταλάβαινε τὰ πρῶτα, ἀλλὰ μὲ τὸ δίκον του τρόπο. Ὁ Γερμολάης τοῦ μιλοῦσε στὸν ἐνικό, ἐνῶ ὁ Βλαδίμηρος τοῦ ἀποκρίνονταν τόσο εὐγενικὰ πού κάθε ἄλλος βέβαια θῆλαξε ὕφος. — Μὰ τὰ δόντια σὰς πονᾶνε, κἀνὼ στὸ Βλαδίμηρο, κ' ἔχετε κοκκωλωμένο τὸ πρόσωπό σας; — Εἶναι μιὰ δουλειὰ πού ἔπαθα σὲ κυνήγι, μὲ ἀπολογιῆθηκα. Κάποιος φίλος, κυνηγὸς πρωτόγαλτος, ἔρχεται μιὰ μέρα, μὲ βρίσκει καὶ μὲ λέει: «Μωρ' ἔρεῖς πού θάθελα νὰ ἴδω καὶ ἐγὼ τί θὰ πῇ κυνήγι; Πᾶμε μαζὶ!»

— Ἐγὼ, καθὼς καταλαβαίνετε, γιὰ νὰ μὴ τὸν κκοφανίσω, τὸν πῆρα μαζὶ μου ἀπὸ πρῶτα τοῦ δῶσα ἕνα τουφέκι. Ἀπὸ περπατήσαμε κάμποσο, ἐγὼ κᾶθησα κάτου ἀπὸν δέντρο καὶ τοῦ λόγου του βάλθηκε καλὰ καὶ ὠνεὶ νὰ μὲ σημαδέψῃ στὸ πρόσωπο. Τούλεγα, τούλεγα... Τίποτ' αὐτός. Ὅσο πού φεύγει ἡ τουφεκία παίρνοντας μαζὶ τῆς κ' ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ πηγῶνι μου καθὼς καὶ τὸ μικρὸ δάχτυλο τοῦ δεξιῦ μου χερσιῦ.

Φτάσαμε στὴ Λυδία. Ὁ Γερμολάης καὶ ὁ Βλα-

Συμβουλεύει ἔπειτα τοὺς Ἑλληνιστάδες μὲ τρόπο γλυκομιλητὸ καὶ πειστικὸ νὰ πάψουν αὐτὸ τὸ γράψιμο τὸ ἀνοφέλεστο σὲ μιὰ γλῶσσα πού ἀφίνει κουφὸ τὸ λαὸ, καὶ τοὺς λέει:

Τί ὠφελὴ τὸν Χριστιανὸν τὸν ἀμαθῆ νὰ διαθέσῃ τὸ βιβλίον σου ἢ νὰ ἀκούσῃ τὴν διδασκῆν σου ὅταν ἀφοῦ τὴν ἤκουσεν ἐμεινε νηστικός ὠσάν καὶ πρὶν τὴν ἀκούσῃ;... Αὐτὸ λέγω εἰς διὰ νὰ κατηγορήσῃ κανέναν, μόνον διατὶ ἡ ἀλήθεια μὲ ἀναγκάζει νὰ τὸ εἰπῶ. Ἄν εἰς αὐτὴν σύρω καὶ τὴν γνώμην τῶν Ἑλληνιστῶν, θέλει τὸ ἔχω διὰ μεγάλην μου χαρὰν καὶ παρηγορίαν.

Καὶ ὁ Κυριακόπουλος λοιπὸν ἀγωνίζεται σάν κ' ἐμᾶς γιὰ τὴν Ἀλήθεια, γιὰ τὴν Ἰδέαν ποθυμᾷ νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς ἄλλους τῆς ἐποχῆς του νὰ γράφουν δημοτικὰ γιὰτί ἔτσι

θέλει δώσουσι καὶ τῆς Διαλέκτου τῆς ἐδικῆς μας περισσύτερη καθαρότητα καὶ εὐπρέπειαν παρὰ ὅπου τὴν σήμερον ἔχει.

Δὲν ἐλπίζει ὅμως καὶ πολὺ νὰ φέρῃ τοὺς ἄλλους στὰ νερά του καὶ προσθέτει ἀμέσως σταθερὰ καὶ ἤσυχα.

Ἄν μὲ ὄλον τοῦτο αὐτοὶ μένουσιν εἰς τὴν πρώτην τους γνώμην ἐγὼ μὲ τὴν εὐχὴν των μένω μὲ τὸν Αὐγουστίνον εἰς τὴν ἰδικὴν μου, λέγοντας ὡς εἶπεν αὐτός ὁ Ἅγιος «Καλλίτερον εἶναι νὰ μᾶς κατηγοροῦσιν οἱ γραμματικοὶ παρὰ νὰ μὴ μᾶς ἀγοικοῦσιν οἱ λαοί».

Στὴν ἑβδομὴν ἀπὸ τίς ὀχτὼ σελίδες πού πιάνει τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας λέει:

Λοιπὸν ὅστις γράφει διὰ τοὺς σοφοὺς φιλομαθεῖς καὶ τελείους σπουδαίους ἄς λαλεῖ μὲ ὑψηλότητα, μὲ σφίαν ἄς ὁμιλῇ ἐλληνικὰ, λατινικὰ, καὶ ὁποῖαν ἄλλην διάλεκτον ἠξεύρει κατὰ πού τοῦ ἀρέσει· ἀλλὰ ἐγὼ ὅπου γράφω διὰ τοὺς ἀπλοὺς καὶ ἀμαθεῖς χριστιανούς πρέπει νὰ ὁμιλῶ μὲ τὴν ἀπλὴν διάλεκτον ὅπου αὐτοὶ γροικουσι ὄχι νὰ τοὺς «γαργαλίζω τὴν ἀκοὴν (μὲ διαλεκτὰ λόγια) καὶ νὰ τοὺς κάμω νὰ ἀποστρέψωσι τὴν ἀκοὴν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν», ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ τοὺς φωτίσω τὸν νοῦν καὶ νὰ

κοιρασμένη φωνή, μὰ δὲν εἶναι περιόνυμο. — Πῶς; — Λέω μαθὲς πῶς ἔχει ἕνα σωρὸ τροῦτες καὶ πῶς τὸ στουπί, πού τίς βούλωνε, ἔπεσε... — Καλῶς, τὸ διορθώνουμε! τὸν ἀντίκοψε ὁ Γερμολάης. — Ὅπως ὀρίζετε, κἀνεὶ ὁ Σούτσου. — Τί δουλειὰ κἀνεῖς; — Εἶμαι ψαράς στὴν ἐπικράτεια. — Καὶ πῶς γίνεται καὶ τὸ πριάρι σου εἶναι σὲ τέτοια χάλια; — Γιατί, βλέπεις, δὲν εἶναι ψάρι στὴ δεξιαμενῆ. — Δὲ μπορούνε τὰ ψάρια νὰ ζήσουνε στὰ βαλτονιέρια, παρατήρησεν ἀποφθεγματικὰ ὁ κυνηγὸς μου. — Τρέχα νὰ βρῆς ζῦγκι καὶ στουπί, τοῦ κἀνω γῶ. — Ἐφυγε. — Ἄν δὲν τὸ συλλογίζομαστε, πρόσσετα κοιτάζοντας τὸ Βλαδίμηρο, θῆχαμε νὰ κἀνομε μιὰ καλὴ βουτιά.

Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγάλο, ἀποκρίθηκε ὁ Βλαδίμηρος, πού τὰ θάρρος του μὲ εἶταν πολὺ ὑπόπτο, μὰ ἡ δεξιαμενῆ μὲ φαίνεται δὲν εἶναι βαθιά, εἰ;

— Ἐχεις λοιπὸν πριάρι; τοῦ κἀνω. — Ναῖκα, μὲ ἀπολογιῆται μὲ χαμηλὴ καὶ

τοὺς παρακινήσω τὴν θέλησιν καὶ νὰ τοὺς θερμάνω τὴν καρδίαν... Ἡ δύναμις λοιπὸν αὐτοῦ τοῦ λόγου πρέπει νὰ λάμψῃ εἰς τὰ συγγράμματα ἐκείνων ὅπου ὁμιλοῦσιν ἢ γράφουσιν διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν, καὶ ὄχι ἡ γραμματικὴ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη τέχνη.

Λόντρα, χυνὸπωρο 1905

ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ

ΑΠΟ ἸΝΑ ΧΟΡΟ ΠΑΙΔΙΩΝ

Στὴν Εὐγενικὴ Κυρία Δ. Πετροκόκκινου

Καταμεσὶς στὴ σάλα τῆ φωτολουμένη,

Οἱ χάρες ἀγκαλιάζονται ἀδερφικὰ·

Σὰ νὰ στοχάζονται καὶ οἱ τρεῖς, καὶ ξαφνισμένη

Ἡ καθεμὴ ὀρχεῖ τριγύρω τῆ ματιὰ.

Παιδοῦλα μᾶσπρη φορεσιὰ, χεροπιασμένη

Μᾶγοι κιστανόμαλλο γλυκομιλῆ·

Παρέκει κορασιὰ σάν κἀνὶ νὰ προσμένη

Τῆ μελωδία τῶν ὀργάνων ἀγροικῆ.

Κ' ὄπως ἀγνάντια, πρὸς στὴ γῆ ὁ ρυθμὸς κυλάει

Τοῦ πελάγου τὰ κύματα, καὶ μῦρα

Μέσ' στὸ περβόλι κἀνε λούλουδο σκορπάει,

Ἐτοι, παιδιῶν κορμάκια στὴ φωτοπλημμύρα

Γοργοσαλεύοντας μὲ τὸ ρυθμὸ ταιριάζουν,

Καὶ τὰ χεῖλάκια εἶναι σάν ἀνθία πού εὐωδιάζουν.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

Κάποιος εἶπε τοῦ Διογένη ὅτι εἶναι βλάκας· καὶ κείνος τοῦ ἀπάντησε:

— Βλάκας δὲν εἶμαι, μὰ δὲν ἔχω καὶ τὸ ἴδιο μυαλὸ μὲ σένα.

Βλέποντας ὁ Διογένης τοὺς Μεγαρίτες νὰ χετίζουσε γύρω στὴν πολιτεία τοὺς μεγάλα τειχὰ τοὺς εἶπε:

— Κακόμοιροι, μὴ νοιάζεστε νὰ εἶναι μεγάλα τὰ τειχὰ σας, παρὰ κοιτάχτε ποιοὺς θὰ βάλετε ἀπάνου σ' ἀρτὰ.